

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemana velja:

Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejemana velja:

Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za jeden mesec 1 gl.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto. Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inzerate) vsprejema upravitelstvo in ekspedicijska v „Katol. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 249.

V Ljubljani, v četrtek 29. oktobra 1896.

Letnik XXIV.

Slovesna otvoritev velikovške šole.

(Konec.)

Brzobjavka, katero je po sklepu slavnostnega zborovanja slavnostni odbor poslal presvitlemu vladarju, se glasi nastopno:

„Na tisoče zbranih Slovencev pri slovesni otvoritvi slovenske ljudske šole v Velikovecu izraža ob tej slovesni priliki Nj. Veličanstvu neomejeno zvestobo in udanost.“

Po slavnostnem zborovanju poslovlili smo se od novootvorjenega narodnega hrama ter se podali nazaj v čedno velikovško mestece k banketu v lepo ozaljšani gostilni gospe Ane Aufmuth. S tem, kar nam je nudila gostilna, smeli smo biti popolnem zadovoljni, vžlesti ker Slovenci v jedi in pijači v obče nismo nikoli gourmani. Toda nekaj družega nam pri banketu ni ugajalo. Zdi se nam namreč, da se je pri odhajenju prostorov popolnem pozabilo na vrste zastopnike našega kmetijskega stanu. Vsaj pisatelj teh vrstic pri „gosposki mizi“ ni mogel zapaziti nobenega kmeta, dasi so bili v gostilni prisotni možje, kakor Stih, Prosekar, Ure, Zablačan in mnogo drugih narodnjakov, ki so stebri Slovenstva na Koroškem! Mi stojimo v tem oziru na onem demokratičnem stališču, koje je še prav pred kratkim tako možato zastopal „Mir“ glede slovesnosti ob otvoritvi ljubljanskega „Narodnega doma“. Le dosledni ostanimo!

Pri banketu govorilo se je — kakor običajno — mnogo in mej tem tudi nekaj prav lepih napitnic. Prvi toast je bil od preč. g. dekana Wieserja, ki je kot domači župnik nazdravljaval vsem udeležencem ter zaklical trikratni „Živio“ presvitlemu cesarju.

Drž. posl. A. Koblar napije preč. gospodu župnika Treiberju, koji si je s svojo neumorno delavnostjo in kipečo gorečnostjo stekel neizmernih zaslug za novo narodno stavbo; govornik se mu zahvaljuje v imenu glavne družbe sv. Cirila in Metoda za njegovo vzgledno delovanje.

Preč. gosp. Fr. Treiber zahvaljuje odzdravljajoč Koblarjevi napitnici na srečno dovršenem delu v prvi vrsti Boga, v drugi vrsti požrtvovalne kmetokolničane in konečno slavni odbor družbe sv. Cirila in Metoda.

Gospod kanonik Andrej Kalan omenja Andrej Einspielerjeve zlate maše in se ozira na želje, po Einspielerju takrat vžlesti glede podružnic svet. Cirila in Metoda isrečene, ki so se z novo šolo vsaj deloma vresničile. Napiva koroškim Slovencem, njihovi politični zrelosti, značajnosti in jedinstvi!

Gosp. F. Kandut kaže na politično delovanje po Koroškem in bodri k vzajemnosti.

Gosp. V. Legat napiva gospej dr. Tavčarjevi kot zastopnici slovenskih žen pri banketu.

Gosp. dr. I. Tavčar povdarja potrebo preosnovljenja koroških ljudskih šol v narodnem oziru ter napije koroškim Slovencem.

Konečno spominja se preč. gosp. Val. Podgore v milekrasnih besedah našega kmečkega stanu, ki je steber, ob katerem se bodo razbili sovražni nam navali.

Mej posameznimi napitnicami razveseljevali so nas vrli pevci društva „Gorotan“ in želinjski pevski

klub, prepevajoč nam krasne slovenske pesmi. — Slava jim!

Rodoljubi in rodoljubkinje iz raznih slovenskih krajev, ki so bili zadržani osebno udeležiti se te prevažne slavnosti, doposlali so telegrafičnim potom slavnostnemu odboru svoja iskrena voščila.

Došli so sledeči telegrami: Ljubljana: Tomo Zupan; ljublj. bogoslovci; ljublj. „Sokol“; pevsko društvo „Slavec“; dr. A. Kraut; dr. vitez Bleiweis-Trsteniški, Pleteršnik, S. Rutar, Lah, Pirc, Orožen, Skaberne; slov. bicikl. klub „Ljubljana“; podružnica in čitalnica v Sisk; Dunaj: župan Ivan Hribar, akad. društvo „Slovenija“; Celje: dr. Hrašovec, dr. Dečko, Drag. Hribar; Podklošter: dež. posl. Gregor Einspieler; Rožak: P. Paul, načelnik podružnice sv. Cirila in Metoda za Rožak in okolico; Pliberk: Slovenci v Šmihelu nad Pliberkom; Gradec: Oče Hrašovec; Bled: Žirovnik, Sterle in blejska podružnica; Ptuj: Serajnik, Sattler, Podvinski, čitalnica in slov. pevsko društvo; Olomuec: prof. Wang; Opaticja: dekan Incko; Smarje: dr. Jurtela, Tončič, dr. Rudež; Slov. Bistrica: dr. Vošnjak; Tolmin: dr. Triller; Vižmarje: Rodoljubi iz Vižmarjev; Vojnik: dr. Žizik; Volovsko: dr. R. Janežič; Zalec: Podružnica žalska; Vodice: Žužek, Kocijančič, šolske sestre; Mokronog: Bralno društvo, mokronoški rodoljubi, podružnica sv. Cirila in Metoda; Litija: Rodbina Svetec, rodbina Kobler, dr. Hrašovec, Iv. Gregorčič in občina Litija.

V obče opazilo se je, da iz Gorice in Trsta ni bilo nikogar pri slavnosti in se je tudi brzobjavno ali drugače nikdo spominjal ni!

Hitro je potekal čas v tako veseli in navdušeni družbi, toda potekel je in jemali smo težkim srcem slovo od prelepega slovenskega kraja, želeč in Boga proseč, naj se razliva obilnost njegovega blagoslova nad našo „Narodno šolo“, naj jo krepki in jači sedaj in v bodočnosti. „Narodni šoli“ pa kličemo iz dna svojega srca: Vivat, crescat, floreat!

Slavnostni govor ob otvoritvi velikovške šole.

(Govoril g. M. Ražun.)

Kakšno veselje, dragi zborovalci! Solnce nam tako milo sije; zvonovi s stolpa, kako radostno donijo; in topiči, ali jih slišite, kako i oni na ves glas oznanjajo veselje in radost na daleč okrog? In tudi nam, vrle Slovenke, dragi Slovenci, tudi nam veselja triplje srce! O kaka radost, toliko navdušenih rodoljubov videti zbranih od daleč in blizu došlih na veseli praznik koroških Slovencev!

Na veseli praznik koroških Slovencev! Kako pa to? Se sme in more tudi koroški Slovenec veseliti? Znano je celemu svetu, kako trda se nam godi, kako zdihujemo in umiramo pod težko butaro narodne sužnjosti! Kako pa to, da danes veselja poskakujemo? Je mar prišel zaželjeni rešitelj, ki je „razdrobil težke sponje, da prost je zopet tužni Korotan?“

Dragi moji, kaj poprašujemo po vzroku našega današnjega veselja? Saj imamo v svojih srcih vsi eno misel, vsi eno in isto upanje, isto nado, da —

dovolite mi besedo pesnika Gregorčiča: „Kalvarijo svojo naš rod je imel in dneve prebridke trpljenja; a zdaj — danes — mu rešitve je zor zažarel: napočil mu dan je vstajenja!“

Kajne zbrani rojaki, da sem jo uganil: to je vzrok našega veselja! To nam je razvedrilo sicer tužno oko in je napolnilo s solzami veselja, ker nam je današnji dan prinesel zoro narodnega vstajenja, upanje, ki je že tako zelo pojemale v naših srcih! Danes se dviga na novo; danes postalo je krepko, postalo je živo in močno! S silo prodira iz tesnega srca na jasni dan v krepkih slovenskih glasovih: Danes začenjamo koroški Slovenci zopet živeti! Novo življenje, nova moč nam dohaja; vnanjo zaupamo, da nas bode utrdila in ohranila trdne in krepke!

In od kod prihaja ta moč? Kdo je, ki nas navdaja z novim, tako trdnim zaupanjem?

Ozrite se sem na to-le poslopje; poglejte nad vhodna vrata: od ondot se blesti odgovor v zlatih črkah; naša nada, naše upanje je: „Narodna šola“! Ona nam bode studenec, iz katerega bomo zajemali novo moč in novo srčnost! Ona nam bode mogočni steber, ob katerega se bomo upirali ob času nevarnosti! Nánjo uprti, dragi Slovenci, bomo srčno zaukali: „Naj tedaj nad nami strašna burja naj se znese, skala poka, dob se lomi, zemlja naj se trese: bratje, mi stojimo trši, kakor zid ograde!“

Odtod naše veselje, odtod naša radost današnji dan! Saj je to rojstni dan naše „Narodne šole“ — lahko rečem: prve slovenske šole na Koroškem!

Kdo bi se pa tudi ne veselil? Poglejte vendar, mile Slovenke, dragi Slovenci, prelepo poslopje, za nas borne Slovence prekrasno palačo! — Mnogo truda nas je stala prelepa hiša, mnogo skrbij in mnogo žrtv od vseh strani — in zdaj je veselje tem večje, in tem bolj ljuba in draga nam je naša „Narodna šola“! Tem večje ko so bile težave, preden je stala pred nami, kakoršno jo vidite, s tem večjim veseljem jo gledamo danes!

„Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača!“ — Ste-li že videli kdaj tako očitno dokazano resnico znanega slovenskega pregovora?

Zrno za zrnom zbirale so podružnice sv. Cirila in Metoda po celem Slovenskem darove za velikovško šolo, in — zrno za zrnem pokladale so vrle Slovenke in požrtvovalni rojaki krono „domovini na oltar“! In v pravem pomenu besede: kamen do kamna so dovažali tukajšnji okoličani, opeko za opeko, pesek do peska, bruno do bruna — tako dolgo, dokler se vsi ti darovi, vse te žrtve, ves ta trud in vse te skrbi niso združile v prelepo „Narodno šolo“ v St. Rupertu pri Velikovecu!

„Viribus unitis!“ da: z združenimi močmi je slovenski rod postavil našo „Narodno šolo“, z združenimi močmi, katerim se čudijo i tisti, ki sicer za nas nimajo ni dobre besede. Zato se pa danes tudi s ponosom in z združenim veseljem veseliva Slovenija prekrasnega sadu one vzvišene, one res krščanske, bratske ljubezni, ki ne gleda na osebo, ampak na dobro reč!

